

ИНСОННИНГ таасисада ҳам фаршишта, ҳам шайтон мақон қуарар экан. Шунинг учун ҳам унинг қўлидан яхши иш ҳам, ёмон иш ҳам келади. Ҳудди шу каби дунёда пул деган тушунча мавжуди, у қуончингиз ҳам, ғам-аламнинг ҳам мавжандир. Бахт пулда эмас, деган ажобиб нақлини қадрласа-да, инсон барбир пулсиз яшолмайди (айнича, ҳозирги замонда) ҳамда ҳар бир киши ана шу ўзига хос ва антика неъматла кўпроғ эга бўлиши харакат қилиди. Пулнинг бир оҳанграбси бўлудики, у ҳар қандай одамии ҳам тордади, ўзига шайло қилиди. Инсон ҳайтида ўзига хос ўрин тутган бу антика нарсаланинг тархи ҳам ўзига хос ва антика бўлса керади.

Гўзал Сурининг катта шаҳарларидан биро Халабининг магрибийда, шундекни Урга деңгиз соҳилида Библос деган тош қалъя бўлган. Бу юнонча номни араблар Асарда ўзгартариб, қалъани Жабал деб атагандар. Қалъя дарвозасининг чап томонида, баъзабай девор тошларидан ўзига галати ва сирла ташма зарҳал ранг билан чизилган; даҳшатли ажадо, гужанак бўлиб олиб, ўз дунёни тишлаблан ҳолда ўзин-ўзи ейни тарафдадиди.

Бу — дунёдаги ёнг биринчи пулнинг тамғаси. Минглаб йиллар илгари, әрамиздан аввалин даврда яшаган ва молодини У асрига келин ўз бўлиб кетган финикийларидан ота-бобалари дунёдаги или саводогарлар эди. Юнон мифологисига кўра, савдо ҳудоси Меркурий савдо-сотиц соҳасини ёнг аввало Юнонистон ва Финикияга

* Утмишига саёҳат

ЎЗИГА КУШАНДА АЖДАҲО

тарқатади, кейинчалик эса бутун дунё саводогарчиллик қила бошлилди. Дастилбаки саводогарлар биринчи карвонсаронимиз бўлсин, деб Суринада, Урга деңгиз соҳилида Библос деган тош қалъя қурдилар ва шу ерда ягона савдо воситаси — пулни заро қўйдилар. Аввали савдо-сотидан муштадай-муштадай қўйма оптиллар пул ўрнида ишлатилиган бўлса, Библосда ташага шаклдаги кумуш пуллар зарб юлинида ва уларнинг ёнг биринчи тамғаси «ўзига кушанди ажадо» бўлди.

Кейинчалик пулнинг тамғалари ўзгарди. Гигес, Алиат, Крез каби антик давр подшоҳлари пулни ўз номларидан зарб қўйдирган ва ўз симоларини пулга туширган биринчи ҳукмдорлар эди. Ўша даврдан бошлип пулга подшоҳ ёки доҳийнинг сувратини жойлаш одат тусига кирган.

Энг биринchi хом ашёи кумуш бўлган пул ўзининг ўзиги ҳайти давомида олтин, мис, бронза, платина ва ҳоздан ҳам бўнед бўлди. Дастилбак матлуб дараска, қиймати ва номлари бўлмаган пул фақат юнонча «статор» деб номлани. Антик даврда ҳам пул дараска ва бирликларга акратилмаса, ўзигин крэйд, статор, фельз, дарин деган номлари бор эди. Милодийларга келин эса пул ўнлаб дараска ва бирликларга ҳамда шунга муворин номларiga эга бўлди. Осиё ўлкаларида динор, дирхам, рупий, мюхор, ён деб, Оврупга ва Америкада эса тридрахма, авгуаст, солид, тари, сексер, гульден, гульдинер; дукат; гине; эскудо; реи; златник, унция, крон, франк, марка, соверен; пенс; шиллинг; наполеондор; пистоль, злоти, стерлинг, солдо, фунт, таллер, доллар ва ҳоказо деб номлар гуллар мавжуд. Лекин уларнадан айримлари ҳозир савдо мумаласада ишлатилимай ва восита сифатидан кийматига эга бўлган. Пулларнинг номидан кўрниш турбиди, айрим эса пул бирликларнинг номи маълум ҳукмдор исидан исалган. Масалан: крэйд — император Крез, авгуаст — император Октавиан Август, Наполеондор — Наполеон Бонапарт.

XVII асрдан дунё бозорида яна бир янгилик — ҳозор пул пайдо бўлди. Аввали Америка ва Овруп мумлакатлари жориж қилинган ҳозор пуллар XVIII асрда Россияга ҳам кирсан келди. XIX асринг иккинчи яримда Урга Осиёни истило килиш билан Россия бу ерга ўз қозо пулни — рублини олиб кирди. Олтин, кумуш, мис таңгалиларда савдо қилидиган Урга Осиёи ҳалдлари «Николай пулни» ҳам ажадо бўлди.

Ҳозор пулларга ҳар бир ҳалъ ўз доҳийи ёки подшоҳнинг сувратини жойлаш одатига эга. Жориж Вашингтон, Абраам Линкольн, Франклин Делано Рузвельт, Пётр I Елизавета П., Николай II, Наполеон, Отатурк, Ганди, Неру, Лениннинг сувратлари пулларда савдо тўкиб турган.

Ўзбекистоннинг ёнг киймати ва қадрли пуллари саноғлинига. Бу ерга Хоразмийо Муҳаммаднинг Куръон оятлари ёзилган кумуш дирхамлари. Амир Темурнинг уч ҳалъа туширган ва «Куч — ҳақиқат» шири битилган олтин тангалари ҳамда Амир Олимхоннинг мис динорлари, шунингдек, Николайнинг ҳозор пуллари, социет давлатининг Ленин тасвiri туширилган сўмлар асосин савдо-сотин воситаси бўлиб келган. Бундан бир неча йил оддига ана шу сўнгти пул аянчига қадр-кимматга эга эди, аммо вафт ўтган сари унинг дараскаси тобора пасасмайдо, ўзбекларнинг ўз пулни, ўз номи, ўз киймати, ўз обўри бўлган янги пулнига, мустақил ўнкашни ва пулнига эга бўлини вағти тобора яйналишимоқда.

...Узини ёйнинг шайланган ажадо.. Қадими финикларини пул ясовчилар бу галати ташма билан нима демоқи бўлган айнлар! Валки оғодлантирилини ёки даҳшатли бир ҳукмидир. Пул бандалари устидан даҳшатли хукм! «Кимда-ким» пулга мусакасидан нетса, шу ажадор сингари, ўзини «ёйд». Ўзига ўзи кушанди бўлиши. Ҳозир айрим кишиларимиз пулга банди бўлиб қолганидан даҳшатла тушмай бўладими!

Хайрулло НУРИДДИНОВ.

ТАШКИЛОТЧИ МУАЛЛИМЛАР

ЮНУСОВОД тумани маорифчилари 1993 йилдан янги услуб асосида иш юрига бошлиши. Илгари турар бошқармалари қопида ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари. Эндилинида эса ҳали таъъами қопида ташкилотчи муаллимлар ушумаси ташкилот этиди. Бу ушумаси асосини вазираси маҳалла, мактаб, ишлаб чиқарнишарлари ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари. Ўзбекларнинг Ҳарбий мактабларидан ўзларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Саъдулла СУЛТОНОВ, олий тонфадага ўнчукчи.

МУАССИСПАР:
Ҳалиқ депутатлари Ташкент шаҳар Кенгашини ва «Ташкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

муаллимлардан Дониёр Тўлаганов, Зайнаб Ражебова, Ҳожиниҳа Рустамова, Шоийра Нуриддинови кабильлар ҳамкорликда яхши натижаларни ажади.

Шоийра Ташкент оқшоми

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.

Газета Ҳазабинистон Ресубликаси давлат матбуоти конфедерацияси 1993 йилдан янги услуб ўз самарасини берди. Йўлаб ўзлар ўзига тайёрларни ташкилотчи муаллимларни олиб боришидари.